

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:

Anna Bonacina

L'ESTATE IN CUI FIORIRANO LE FRAGOLE

Copyright © 2023, Anna Bonacina

First published in Italy by Sperling & Kupfer, Milano

Published by arrangement with Walkabout Literary Agency

Translation Copyright © 2024 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-05474-3

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

ANA BONAČINA

Leto kada
su cvetale
jagode

Prevela Svetlana Babović

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2024.

*Mojoj mami i mom tati,
koji su mi detinjstvo ispunili pričama.
I Spam, koji zauvek živi u Tiljobjanku.*

Nedeljno jutro. Junsko jutro poput mnogih drugih, u jednom malom gradu poput mnogih drugih.

Mala crkva bila je puna, dok je napolju besnela najžešća oluja ikada viđena u Tiljobjanku. Ili barem najžešća oluja koju je Anjeze pamtila, a oduvek je živela tu, u ružičastom kućerku nedaleko od centra, preko puta druge kućice, žute, u kojoj je živio njen zakleti neprijatelj: Elvira.

Anjeze i Elvira bile su istih godina, gajile su iste strasti. Mogle su da budu veliki prijatelji da nisu bile ljuti neprijatelji i čak su se i sada, dok su sedele jedna nasuprot druge u crkvenim klupama, ali u prvom redu, gledale popreko.

Sve je počelo dobro pre te olujne nedelje, kada je trebalo da se desi događaj koji će obeležiti živote većine malobrojnih stanovnika ove varošice. Anjeze je tog jutra u kojem počinje naša priča, u dupke punoj crkvi, pomislila da ovakva oluja nikada nije bila viđena u Tiljobjanku.

Veoma stari don Atilio upravo je nesigurnim glasom rekao: „Idite u miru.“ Zatim je blago postićeno pogledao vernike u oči, kao da se izvinjava. Kako da idu u miru kada je izgledalo kao da

se napolju na prirodu sručio sav božanski gnev? Ko bi se uopšte usudio da napusti crkvu dok besni savršena oluja?

I zaista, pošto su svi ustali i skupili se u grupice, jedni do drugih pored otvorenih drvenih crkvenih vrata, stanovnici Tiljobjanka, koji su odslušali misu tog jutra, nisu se usuđivali da izađu.

„Oče, vidite da je napolju pakao“, primetio je pomalo iznervirano Elvio, tada tek pedesetogodišnjak.

„Eh, stvarno...“, priznao je sveštenik, gurajući svoj dugi nos kroz malobrojnu gomilu i gledajući u nebo i grudve koje su padale na crkveno dvorište. „Želite li da ostanete unutra dok oluja ne prođe?“

„Možda bismo mogli da organizujemo partiju tača...“

„O, ne, moram da idem!“, oglasio se ženski glas pomalo nabusitim tonom.

Četrdeset i šest glava se u isti mah okrenulo da je pogleda, a legendarna Luiza nije ni trepnula, kao i uvek.

„Luiza, kako misliš da ideš kada će te, čim izađeš odavde, strefiti munja u glavu?“, upitala je Elvira.

„Idem, ostavila sam džem od jagoda na šporetu.“

„Da li si ti to izašla iz kuće ostavivši uključenu ringlu?“, upita don Atilio, sav pretrnuo.

„Da, ali sada je vreme da se isključi, džem je sigurno već gotov.“

„Za tortu od jagoda?“, upita Anjeze, sa pažljivo nameštenim ravnodušnim izrazom lica.

Luiza je, ljubazna kao i uvek, odgovorila: „Gledaj svoja posla!“ Nikada ne bi otkrila ni delić svog tajnog recepta za tortu od jagoda, koja je bila toliko dobra da je u potpunosti zaslužila svoje ime: Uzvišena.

Uzvišena je bila ponos i dika Luize, koja je po zanimanju bila crkvena domaćica, ali je po aspiracijama bila majstor poslastičar.

Njena legendarna knjiga recepata, izlizana sveska sa crnim koricama punim fleka, bila je legenda sama po sebi, tajnija i neprobijna od Vojničevog rukopisa.

„Ja sam otišla!“, objavila je tada, odlazeći.

Četrdeset i šest glava ju je pratilo pogledom, a ona je otvorila svoj sasvim beskorisni kišobran sa kariranim desnom i odlučnim koracima krenula duž crkvene porte.

„Dvadeset hiljada lira da će je pogoditi grom“, Vitorino je izneo svoju opkladu.

Dečaćić na pragu živahne adolescencije, provirivši tik iza njegovih leđa, odmah je uzvratio: „Prihvatam!“

Zvao se Čezare i tog jutra je došao u crkvu sa svojim starijim bratom Etoeom i majkom. Sanjao je o tome da postane lekar i zbog toga se svim srcem nadao da će svojim očima svedočiti efektima groma na ljudsko biće, koji će ga potpuno naelektrisati.

Upravo u tom trenutku – a to će zauvek pamtiti prisutni na bogoslužju tog nedelnog jutra u junu – grom je udario ispred crkve Tiljobjanko, tačnije u domaćicu Luizu i njen karirani kišobran.

Cela crkva vrisnula je uglas. Don Atilio se onesvestio.

„Pobedio!“, uzviknu Vitorino, koji nikada nije izgubio opkladu, koliko ljudski rod pamti.

„I šta ćemo sada sa knjigom recepata?“, začulo se kako Anjeze mrmrlja negde iz pozadine.

Tri žene obučene gotovo istovetno, prijateljice od kolenke – Klareta, Rozamarija i Evelina – posmatrale su je sa izvesnim divljenjem. Bilo je potrebno mnogo hrabrosti da se pomisli na knjigu recepata dok se Luiza još pušila u crkvenom dvorištu. A njih tri su zaista cenile hrabrost, i te kako. Klareta, odnedavno udovica, i sama je imala hrabrosti da otvori u Tiljobjanku jedinu bakalnicu

u gradiću, koja je u njenoj glavi bila prodavnica „gurmanskih delikatesa“, i da u potpunosti prenese ideju za koju je smatrala prikladno da je nazove ništa manje nego *Emporijum delicija*.

Upravo je to bio trenutak kada je oluja, naglo koliko je i došla, odlučila da je napravila dovoljno štete i da je vreme da ode. Kiša je prestala da pada i moćna duga otkrila se pred zapanjenim pogledima vernika iz crkve.

„To je znak“, prošaputala je žena, dok su don Atilija pažljivo poseli na klupu u poslednjem redu, a Čezare – budući hirurg – pojuri da izbliza pogleda domaćicu pogođenu gromom. Koje su šanse da će se tako sjajna prilika ikada ponovo ukazati?

Veoma daleko odatle, tog istog nedeljnog jutra, u onom istom trenutku kada je Čezare potrčao ka sirotoj Luizi, koja je ležala pušeći se u porti crkve, a duga skoro prezrivo sijala nad Tiljobjankom, Prisila – plava grupa druge godine vrtića – na malom dečjem igralištu, tačno između tobogana i peska, nudila je belu radu plavokosom dečaku. Kao odgovor, on ju je gurnuo, zbog čega je ona pala i licem udarila o klupu.

Biće potrebne trideset i dve godine da se njihove sudbine ponovo ukrste.

Venecija, maj. Trideset dve godine kasnije

„I tako sam otišla i ostavila cveće tamo“, objašnjavala je Prisila Grinvud svojoj prijateljici Rebeki, lepoj brineta sa paž-frizuricom.

„Bar si mogla da poneseš cveće. Koje je bilo?“ Rebeka je vodila rasadnik cveća i ta tema je u njoj probudila izvesno interesovanje, makar samo profesionalno.

„Prokletstvo, bile su neke žute cvećke. Ljutić?“

„Žuti ljutić? Ko još nosi na poklon buket žutih ljutića? Mora da su bili narcisi.“

„Rebeka, nije u tome poenta. Poenta je u tome da ne mogu da večeram u kući svojih roditelja nijedno veče a da moja majka odmah ne pozove nasumice odabranog neoženjenog momka da pokuša da me uda.“

Njena prijateljica je nastavila, gotovo i ne slušajući je. „Kako ti je uopšte pao na pamet ljutić?“

I druga je učinila isto. „Ali pitam se gde ih ona samo nalazi. Da li ih pokupi dok sipaju benzin na pumpi? U supermarketu? Mogu sasvim lepo da je zamislim kako viri u kolica i proverava da ne kupuju hranu za bebe, a onda ih tapše po ramenu: 'Izvinite, jeste

li slobodni? Zato što vidim da ste kupili smrznutu riblju čorbu. A moja ćerka još uvek nema dečka. Slatka je, znate? A ona i piše, sa izvesnim uspehom, što mi je potpuno neobjašnjivo. Čekajte, pokazaću vam njenu fotografiju.“ *Et voilà*, ona vadi moju fotografiju i gura je tom mučeniku kao sajentološku brošuru.“

„Ipak, negde sam pročitala da su supermarketi odlično lovište. Čak i samci idu u kupovinu, znaš“, odgovorila je Rebeka i zagrizla maslinu koja je videla i mnogo, mnogo bolje dane.

Rebeka je posedovala izuzetan dar da baš nikada ne shvati suštinu razgovora. Prisila je to obično smatrala osvežavajućim, ali večeras ju je iscrpljivalo. Podigla je ruku prema konobaru, pokazujući mu da joj donese još jednu kafu *amerikano*. Lepu i jaku. Toliko za sada.

„Bar ti je doneo cveće“, pokušala je Rebeka, koja je oduvek osećala izvesnu simpatiju prema Lusindi, Prisilinoj majci. „A možda je moglo da bude zanimljivo... da li je bar bio sladak?“

„Sladak? Muškarac ne treba da bude sladak, ne posle devete godine! Kanarinac Tviti je sladak, a ne muškarac! I inače, bio je agent za nekretnine i da li znaš koliko neko može da priča o prednostima podova od terakote? Dvadeset šest minuta! DVADESET ŠEST! Merila sam.“

„Dakle, posle dvadeset šest minuta si otišla i ostavila te jadne narcise tamo?“

„Nisu bili narcisi. Znam šta su narcisi. Možda su bili suncokreti? Ali svejedno, sačekala sam kraj večere, ljubazno se pozdravila, zahvalila svima, poljubila mamu i tatu, rukovala se sa momkom i onda da, ustala sam i otišla.“

„Suncokreti, ne, ne verujem da su bili suncokreti. Mislim da njih čak i ti možeš da prepoznaš. Imaju veoma veliki okrugli unutrašnji

deo koji je sav crn, pratiš li me? Sigurno si ih videla hiljadu puta... a on se nije ponudio da te isprati kući?“

„Da, ali rekla sam da ne idem kući.“

„A gde si pa išla?“, upita Rebeka, razrogačenih očiju.

Niko nikada nije doživeo da Prisila ne želi da ide kući. Bilo je teško izvući je iz kuće, a čak je i odlazak na ovo obično pićence bio prava mala borba.

„Išla sam kući. Ali sam umesto toga rekla da imam sastanak sa nekim tačno u ponoć ispred pozorišta *La Feniče* i da ne smem da zakasnim ni minut.“

„Mogu da zamislim kako je tvoja majka reagovala... A sa kim je trebalo da se vidiš tačno u ponoć ispred pozorišta?“

„Rebeka, ni sa kim! Koncentriši se! Samo sam želela da se vratim svojoj kući, zaključam se sa flašom ruma i pokušam da ubijem Kaliopu!“

Rebeka je šokirano odložila svoju čašu belog vina na sto. „Ne želiš zaista da je ubiješ.“

„Samo me gledaj!“, odgovorila je Prisila, nespretno vezujući svoju crvenkastu kosu na potiljku. „Ubiću tu kučku.“

Prosed i čovek sa pivom u ruci, koji je sedeo za stolom pored njih, okrenuo je glavu tek toliko da ne bude izostavljen iz planiranja mogućeg ubistva. Njegov rođak Vitorio radi u policiji. Nikad se ne zna.

„Ali... i šta ćeš onda?“

„A onda, ko zna... možda ću probati nešto više *hard boiled**“, odgovorila je Prisila, pokušavajući da izvadi krišku pomorandže iz čaše.

* Podžanr detektivskog romana, u kojem je glavni junak privatni detektiv, uglavnom otuđeni usamljenik. (Prim. prev.)

„Kao na primer?“

„Eh, na primer nešto tipa opasni kvartovi, jurnjave taksijem, takve stvari.“

„Sviđa mi se Kaliopa“, odvažila se da kaže Rebeka tihim glasom.

„Meni više ne. Trpim je već devet godina. Devet godina. A znaš li koliko sam reči jutros napisala? Hiljadu sedamsto osamdeset devet!“

„Da li je to mnogo ili malo?“, raspitivala se prijateljica, koja se razumela u krasuljke, ali ne i u *Vord*.

„Beda. Pravi fijasko. Za tri sata i dvanaest minuta. Ne mogu više, Rebeka. Ili ću je ubiti ili je sa mnom svršeno. Posle devet godina i sedam romana definitivno mogu da izjavim da me je Kaliopa od Topaza slomila, zar ne?“

Prisila je pomalo ozlojeđeno pogledala krišku pomorandže zaglavljenu u njenom piću.

Lepa, plave kose, raskošna poput venecijanske umetnosti osamnaestog veka, oskudno odevena, žena oko koje su se otimali razni muškarci, od kojih su svakako najprilježniji bili beskrupulozni gusar Džek Rejven i metiljavi grof Edgar Alan, Kaliopa je u svakom pogledu bila savršena suprotnost svom tvorcu, ženi koja je pripovedala o njenim avanturama u vrećastom duksu i crnim helankama, sa neposlušnom kosom ukroćenom improvizovanim šnalama, dok jede čokoladu sa celim lešnicima i pakovanja i pakovanja čipsa sa ukusom bibera. Dok je Kaliopa gorela u strasti, valjajući se u bogatom ljubavnom životu vrednom svakog poštovanja, Prisila je, u svojoj trideset šestoj godini, bacila – kako se kaže – vesla u čamac. Tri ljubavi dozvolila je sebi. Od prve je dobila sićušni ožiljak na čelu, tik iznad desne obrve. Od druge, proživljene sa velikom

strašću tokom univerzitetskih dana, mnoge neprospavane noći i slomljeno srce. Od treće, šest meseci psihoanalize. Sada je dosta.

Trebalo je da već sa četiri godine, sa prvim ožiljkom, shvati da će pronaći ljubav kad na vrbi rodi grožđe. Njene prijateljice su upoznale dosadne ali ugledne muškarce i zasnovale porodicu, a ona je tražila romantične avanture van romana i dogovarala seanse analize. Eh, ali sada je stvarno dosta. Završila je sa teškim ljubavnim pričama. Od sada, za nju postoje samo one iz knjiga.

„Dobro, onda. Ubij je“, Rebeka se predala. „Ali bar je dobro ubij. I nemoj da joj stavljaš suncokrete na sahrani. Prvo se konsultuj sa mnom.“

„Obećavam da hoću.“

„Sećaš li se doktora Makmilana? Taj je bio prilično kul, ha?“, reče Rebeka iznenada. „Nisi i njega ubila, zar ne?“, dodala je uznemireno.

„Oh... Rodžer Makmilan. Kakav je to čovek bio! Ne, ne, on je živ.“

Prisila Grinvud, koja se zapravo prezivala Verdebosko, iza sebe je imala uzbudljivu karijeru kao autorka serijala romana iz edicije *Harmoni*, koja je započela prvim romanom pod nazivom *Strast i reanimacija*, a čiji je glavni junak bio fascinantni doktor Rodžer Makmilan, dečji kardiohirurg. I sama se malo zaljubila u njega jer je ispao stvarno sjajan: tamnokos, senzualan, nežan ali nepredvidiv. Volele su ga majke njegovih malih pacijenata i sve medicinske sestre na odeljenju i u čitavoj bolnici. Zamislila ga je do svakog najsitnijeg detalja, a čak je i sada mogla da vidi njegovo lice ako se koncentriše. Ah, doktor Makmilan... Njen prvi među prvima i lični lek za razočaranje zbog muškaraca iz stvarnog života. Fetiš koji nikada nije propustio da je uteši.

Zatim je prešla na istorijsku romansu i izmislila Kaliopu, nesrećnu heroinu sa hiljadu avantura sa kojom je napravila bum. Prvo u svim knjižarama Italije, a zatim i Evrope, a zatim je konačno osvojila Ameriku. Ali sada kada je bila slavna ličnost među čitaocima romantičnih priča, prvi put u životu imala je ozloglašenu blokadu praznih stranica. Ukratko, bila je u problemu.

Od samog početka je shvatila kako, da bi bila verodostojna kraljica ljubavnih romana, mora da promeni svoje italijansko ime. Da li ste ikada čuli za kraljicu ljubavnih romana koja se preziva Verdebosko? Tako je sakrila svoj pravi identitet pod divnim *nom de plume* i prevela svoje prezime na engleski, dajući život sjajnoj Prisili Grinvud*. Na naslovnoj strani njenih knjiga, ispod fotografije stare deset godina, nalazila se kratka i izmišljena biografija koja ju je predstavljala kao vlasnicu velikog ranča u Kaliforniji, koja uzgaja rasne konje dok putuje između prerija i svog penthousa na Petoj aveniji u Njujorku.

U stvarnosti, živela je u malom stanu u Veneciji i njena majka Lusinda ju je zvala svako veče u osam da je podseti da njen biološki sat neumoljivo otkucava i da će, ako tako nastavi, ostati usedelica. Nije marila za to što njena ćerka želi upravo to: život usedelice, sofu i izmišljene priče koje nemaju baš nikakve veze sa stvarnim životom. Lusinda je imala izvanredan talenat za pravi, praktičan život i nije mogla da shvati kako je njena ćerka, s druge strane, potpuno lišena njega. Smatrala je neshvatljivim ćerkin hir da podigne visoke zidine i ukopa se u svet svoje mašte.

Prisila je zapravo odavno izabrala da živi na tom delikatnom mestu između sna i budnosti, gde samo malo ljudi ima privilegiju

* *Verde bosco* na italijanskom znači 'zelena šuma', *green wood* na engleskom. (Prim. prev.)

da bude. Ta zemlja večne granice koja deli stvarnost od fantastije i gde ponekad neko zastane, očarano gledajući u provaliju koja ih deli.

Ponekad se dešava da oni koji odrastaju okruženi pričama ne mogu da pobegnu od njih i na kraju stvaraju svoj mali, dobro zaštićen svet, zaklonjen od stvarnosti. Alisa koja se nikada nije vratila iz Zemlje čuda. To je bila Prisila.

Ranjena stvarnim životom, pronašla je utočište u onom zamišljenom i tu se sklopčala između belih prostora reči. Na sigurnom.

„Sećaš li se kada je deaktivirao bombu u bolnici i spasao svu decu na pedijatriji? A kad se spremao da se prepusti čarima zle predstavnice farmaceutske kompanije?“, upitala je Rebeka.

„Dobra stara vremena, ta sa Rodžerom Makmilanom...“, uzdahnula je Prisila, uzimajući komadiće čipsa iz činije ispred sebe. Sada je njena kreativnost isparila i za to je svakako kriva Kaliopa od Topaza. Ta kućka. Njoj je, ako se ostave po strani pokušaji atentata, uvek sve išlo kao po loju.

Rebeka je u međuvremenu pogledala na sat sa pomalo zabrinutim izrazom lica.

„Moraš da ideš?“, upitala je Prisila, trgnuvši se iz svog trenutka nostalgije.

„Hm... ja...“, promucala je njena prijateljica kao da joj je neprijatno.

„Rebeka, imaš li nešto dogovoreno? Slušaj, ako moraš da ideš...“

„Ne, ja...“ Devojka ju je pogledala pogledom krivca.

„Ne, ja šta?“

„Zapravo, imam neki dogovor, da tako kažem.“ Pogledala ju je sa dva tamna oka puna muke. Izgledala je kao Bambi.

„O, ne...“, zavapila je Prisila, ošinuta strašnom intuicijom.

„U osam. Ali možemo brzo da odemo!“

„Rebeka, ne i ti... za ime boga, da li te je Lusinda naterala? Reci mi da li te moja majka ucenjuje! Šta ima u rukama? Platiću ti više!“

Rebeka je bila neutešna: „Mislila sam da biste se možda svideljeli jedno drugom... on je Filibertov kolega i samo što se rastao sa devojkom.“

Prisila ju je pogledala sa veoma tužnim izrazom lica: „Sveže rastavljeni, i to... ja idem kući.“

Krenula je da ode, ali ju je prijateljica zaustavila. „Jesi li ljuta?“

„Ne, ali idem kući. Prestanite svi sa tim, molim vas. Dobro mi je ovako. Nabaviću sebi mačku, igle za pletenje, zasadiću muškatle... samo mi dozvolite da radim šta hoću, jer postaje pomalo zamoran ovaj slalom između muškaraca koje pokušavate da mi nabacite.“

I da bi bar malo ublažila čitavu stvar, pomilovala je njenu crnu bob-frizuru.

Pola sata kasnije Prisila je ležala na svom krevetu u majici i čarapama, podigla je noge visoko uza zid i odložila laptop pored sebe.

Nije se ljutila na Rebeku, ali da su ona i njena majka nastavile ovako, više ne bi imala hrabrosti da izađe iz kuće i sledećeg udvarača očekivala bi da sretne u mračnom uglu hodnika, između vrata i stalka za kišobrane. Završila bi kao jedna od onih nesrećnika koji umiru sami, u kuhinjskoj stolici, sa tanjirom lignji i graška ispred sebe, a ljudi primećuju njihov nestanak nedeljama kasnije kada počnu da osećaju smrad na hodniku. Prisila je zadržtala u svojoj *Snupi* majici.

Jer je na kraju krajeva, ako ćemo biti sasvim iskreni, čak imala i *physique du rôle** za takav kraj. Sa tamnoplavim očima i slapom

* Fizički izgled koji odgovara karakteru. (Prim. prev.)

kose koja je tekla u talasima boje rđe, izgledala je kao da je sišla sa neke preraphaelitske slike, nedostatak koji je pokušavala da ublaži time što je nosila cokule i majicu sa Snupijem. I, naravno, bilo je od suštinskog značaja da se ne dozvoli da je pronađu mrtvu u kuhinjskoj stolici. Zato što je sasvim u redu što je završila sa muškarcima, ali to nije bio dobar razlog da postane vest iz crne hronike, dok komšije i poznanici mrmljaju dajući izjave: „Bila je dobra osoba, ali tako usamljena da je skoro nikada nismo vidali.“

Bilo je vreme za promenu ambijenta. Idi ubij Kaliopu na nekom novom mestu.

Zato je jednim odlučnim pokretom izbrisala hiljadu sedamsto osamdeset devet reči napisanih tog jutra i ukucala u *Gugl* pretragu: „Izgubljena sela, kuće za iznajmljivanje“.

Čak ni Kaliopa od Topaza, žena sa hiljadu mogućnosti, ne bi bila u stanju da preživi leto usred ničega.

I tako je, dva dana kasnije, Prisila pisala svojoj urednici. Zajedno su radile na svih sedam romana o Kaliopi, popunjavale su rupe u zapletu, otkrivale istorijske nedoslednosti i nelogičnosti u zapletu, rešavale pitanja koja su izgledala nepremostiva. Sesilija je bila njen anđeo čuvar. Uvek na visini zadatka, uvek sa pravim predlogom pri ruci, uvek spremna sa flašom viskija odličnog kvaliteta kada je potrebno. Ali sada ni ona ne bi mogla da učini čudo. Prisila je mogla samo da se nada da bi ovaj iznenadni beg iz Venecije mogao da bude spas za njenu narušenu kreativnost.

Sesilija,

Kaliopa ne daje znake života koji bi se mogli smatrati relevantnim. Možda je mrtva. Nadajmo se da je tako. Idem da saznam. Pronašla sam vilu koja liči na san viktorianca pod

Ana Bonačina

*uticajem dobre doze opijuma, koja nekim čudom cveta u za-
bačenom selu u kojem mogu da se sakrijem.*

Poljupci slomljenog srca.

P.

*P. S. Kako bilo, gradić se zove Tiljobjanko. To je neko mesta-
šće bogu iza nogu. Pravo mesto da se u njemu sahrani leš
plavuše kokete.*

Pritisnula je dugme *pošalji*, zatvorila laptop i strpala ga u torbu. Tiljobjanko. Samo se nadala da je to neko stvarno mirno mesto. Zaista, bilo je mikroskopski malo. Ako tamo nije tiho i mirno...